

Abdulhamit Hamdi Efendi (ÇİNTAN) (1887-1928)

Abdülhamit Hamdi Efendi, 1887 yılında Diyarbakır'da doğdu. Babası Ali Bey annesi Emiř Hanım'dır. İlk ve ortaöğrenimini sıbyan mektebi ve rüştiyesinde tamamladı. Daha sonra medresede öğrenim ve eğitim görerek müderrislik icazeti aldı. 13 Eylül 1904'de Burhan-i Terakki ve İptidai Mektebinde başöğretmen olarak çalıştı. 17 Mayıs 1905 Askeri Rüştiyede Farsça öğretmeni oldu. 14 Aralık 1906'dan itibaren İdadide Türkçe dersler okutmaya başladı. 20 Ocak 1909'dan 20 Mayıs 1914'e kadar Şer 'iye Mahkemesi Başkâtipliği görevinde bulundu. Bu görevdeyken iki kez kadılığa vekâlet etti. 21 Ocak 1914'te tekrar maarif hizmetine girerek Sultani de Arapça, Türkçe ve din dersi öğretmeni oldu. Bir süre de edebiyat, felsefe ve farsça öğretmenliği yaptı. Daha sonra Numune Mektebi Müdür Vekilliğini üstlendi.

1920 genel seçimlerinde 103 oyla Diyarbakır milletvekili olarak Büyük Millet Meclisine katıldı. Mazbatasını 5 Haziran 1920'de onaylandı. Mecliste oluşturulan birinci grupta yer aldı. Parlamentoda adalet, maarif, şer 'iye ve evkaf komisyonlarında çalıştı.

Mecliste bulunduğu süre zarfında değişik konularda verilen önergelere iştirak etti. Bunlardan bazıları şu şekildeydi: 24 Mayıs 1920 tarihli meclis oturumunda Hamdi Efendi ve bir grup milletvekili savaşların devam ettiği cephelerde yaşanan durumla ilgili olarak Hükümetin ne gibi önlemler aldığını, yapılan çalışmalar hakkında meclise izahat verilmesini ve mücadele veren kuvvetlere destek yollanması gerektiğini belirten bir önerge sunuldu.

Meclisin 19 Eylül 1921 tarihli oturumunda Hamdi Efendinin de yer aldığı 62 milletvekili tarafından Sakarya Meydan Zaferinin mimarlarından olan Mustafa Kemal Paşa'ya "Gazilik" unvanı ve "Müşirlik" rütbesi verilmesi için bir kanun teklifi verildi. İlgili teklif oylamaya sunulurken kabul edildi.

Ankara'da yaşayan asker ve memurlar için şehirdeki ev sıkıntılarını ve kötü şartlardan dolayı Türkiye Büyük Millet Meclisinin Ankara'dan başka bir yere taşınması için 18 Ekim 1922 tarihli teklife imza verdi. Ancak yapılan oylama sonucunda ülkede bir huzur ortamının hâlâ bulunmadığı gerekçesiyle ret edildi.

Lozan Konferansı'nda gündeme gelen azınlıklar meselesinde Kürtleri de içine almak isteyen İngiliz düşüncesinin karşısında yer aldı. Mecliste bu düşüncesini belirterek konuyla ilgili Meclis Başkanlığına Kürtleri Türkiye camiasından hiçbir kuvvetin ayıramayacağını, Kürtlerin her vakit Türklerle beraber vatan için savaştıklarını söyledi.

Meclis faaliyetlerinin yanı sıra İstiklâl Mahkemelerinde de görev aldı. Meclisin 17 Ağustos 1922 tarihinde yapılan Amasya İstiklal Mahkemesi üye seçimlerinde 91 oy alarak aza seçildi. Milletvekilliği sona erince Diyarbakır'a döndü. Yeniden görev talebinde bulunmasıyla 17 Eylül 1923'te Diyarbakır Lisesine Arapça öğretmeni olarak atandı. Bu görevi 1 Eylül 1926 tarihine kadar sürdürdü ve daha sonra aynı tarihte emekliye ayrıldı. I. TBMM'de [İstiklal Mahkemelerinde](#) görev yapmış milletvekilleri arasında yer aldığı için II. TBMM tarafından kırmızı-yeşil kurdeleli istiklal madalyası alma hakkı verildi. Arapça ve Farsça bilen ve evli beş çocuk babası olan Abdülhamit Hamdi Efendi, Mart 1928'de vefat etti.

Abdülhamit Hamdi Efendi'nin adı ve soyadıyla ilgili olarak da şu bilgilere ulaşıldı. Tutanaklarda ismi Hamdi diye geçerken Diyarbakır Nüfus Müdürlüğü tarafından düzenlenen 12.10.1965 tarihli vukuatlı nüfus kayıt örneğinde adı Abdülhamit Hamdi olarak kayda geçti. Abdülhamit Hamdi Efendi'nin vefatından sonra ailenin "Bilecen" ve "Çintan" soyadlarını aldığı tespit edildi. Mahmut Goloğlu'nun Üçüncü Meşrutiyet adlı eserinde soyadı Bilecen diye geçerken Merkezi Nüfus İdare Sistem'inden (MERNİS) erkek kardeşi ve bir oğlunun nüfus kayıtlarına ulaşılabilmiş burada her ikisinin de Çintan soyadını taşıdığı görüldü.

Yalçın DOĞAN

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri ve Resmî Belgeler

TBMM Albümü (1920-1950) I, TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü Yayınları No:1, Haziran, 2010.

TBMM Arşivi, Abdülhamit Hamdi Çintan'ın Tercüme-i Hal Kâğıdı, no:119.

TBMM Arşivi, Abdülhamit Hamdi Çintan'ın Seçim Mazbatası, no:116.

TBMM Arşivi, Kadri Üçok'un I. Devre Seçim Mazbatası.

TBMM Zabıt Ceridesi, D I / C 2, s.25.

TBMM Zabıt Ceridesi, D I / C 12, s.263.

TBMM Zabıt Ceridesi, D I / C 12, s.21-22.

TBMM Zabıt Ceridesi, D I / C 22, s.242.

TBMM Zabıt Ceridesi, D I / C 24, s.25-31.

TBMM Zabıt Ceridesi, D I / C 24, s.373.

TBMM Zabıt Ceridesi, D II / C 18, s.393-394.

